

GAZSÓ DÁNIEL

KELL, HOGY LEGYEN EGY ILYEN TÁBORTÚZ

Ludányi András: *Amerikai életutam. A második világháborútól a huszonegyedik századig* [ford. Forgács Ildikó], Kisebbségekért – Pro Minoritate Alapítvány – Méry Ratio Kiadó, Budapest – Somorja, 2020, 192 oldal

Nem egyszerű egy ilyen személyes hangvételű, szerteágazó élettörténetet recenzálni. Talán nem is vállalkoztam volna rá, ha nem fűzne oly sok szál a szerzőjéhez. Ludányi Andrást 2015-ben ismertem meg, amikor a Nemzetpolitikai Kutatóintézet diaszpórákutatásokért felelős tudományos munkatársa lettem. Ludányi, miután az Ohio Északi Egyetem (Ohio Northern University, ONU) professor emeritusaként nyugdíjba vonult, feleségével együtt úgy döntöttek, hogy a 2000-es évek végétől kétlaki életet folytatnak: az év nagy részét Magyarországon, míg három hónapot az Egyesült Államokban töltenek. Ittlétük ideje alatt Ludányi több kutatóintézetnek is felajánlotta önkéntes munkáját. Nekünk többek között az angol nyelvű kiadványaink lektorálásában nyújt segítséget, valamint visszatérő előadóként részt vesz konferenciáinkon, továbbképzéseinken. Kutatási témámból adódóan a kezdetektől fogva nagy érdeklődéssel voltam iránta, ő pedig ezt nyitottan fogadta. A szakmai beszélgetéseinken túl személyes élettörténetét is megosztotta velem, melyet 2019 tavaszán egy mélyútinterjú keretében rögzítettem. A hanganyag alapján készített szöveg meg is jelent a *Kisebbségi Szemle* folyóirat Diaszpóráinterjúk rovatában.¹ Az egyre mélyülő szakmai kapcsolatunk fokozatosan barátsággá alakult át. Nagy megtiszteltetés és öröm volt számomra, hogy meghívott a 80. születésnapja alkalmából, 2020. február 12-én, Solymáron rendezett eseménydús ünnepségre. Egy olyan társaságba csöppentem ott, melynek tagjai aktívan részt vettek a tengerentúli magyar diaszpóra szervezeti életében, intézményrendszereik és anyaországi kapcsolataik mai formáinak kialakításában. Ezúton is szeretném megköszönni a most recenzált kötet szerzőjének, hogy bevezetett a diaszpóralét rejtelseibe, és segített mélyebben megismerni, megérteni annak különböző vetületeit mind egyéni, mind közösségi szinten.

Egy olyan ember életútja, aki a második világháborút követően vándorolt el Magyarországról, és több mint hatvan Amerikában töltött év után még mindig akcentus nélkül beszél magyarul önmagában véve izgalmas és a magyar emigrációtörténetet gazdagító érték. Ludányi András önéletrajzi regénye

¹ GAZSÓ Dániel: Diaszpóráinterjúk II. „Úgy éreztük, hogy a magyar emigráns szervezetek vezetői Amerikában a múltban élnek, és ellentétes politikai céljaikkal szétforgácsolják a közösségeinket. Elhatároztuk, hogy ezen mi változtatni fogunk” – Ludányi Andrással Gázsó Dániel beszélget, *Kisebbségi Szemle*, 2019/4. szám, 83–97. p.

azonban ennél is többet nyújt. Közösségépítő tevékenysége, szervezeti aktivizációja és tudományos, politológusi megközelítése lehetővé tette számára, hogy életútja megírása során, személyes reflexióin keresztül átfogó képet nyújtson az Amerikai Egyesült Államok bel- és külpolitikájának fejlődéséről, az ott élő magyar diaszpóra intézményesüléséről, valamint az amerikai-magyar kapcsolatok több mint fél évszázados alakulásáról. Értelmezéseit a diaszpóralétezésből fakadó kettős perspektívája gazdagítja. Az amerikai és a magyar társadalmat is egyszerre látja belülről és kívülről, bennfentesként és kívülállóként, sőt bizonyos mértékben mindkét társadalommal azonosul is, mindkettőhöz igyekszik hű maradni, azok alapvető, eredetinek vélt értékeit megőrizni és továbbadni. Saját szavaival élve: „Száz százalékban lojális vagyok az amerikai értékekhez (munkaetika, takarékoság, nyitottság az innovációra, önkéntesség, mások jogainak tiszteletben tartása, elkötelezettség az egyén szabadsága iránt és pragmatizmus), és száz százalékban lojális vagyok a magyar értékekhez (családi összetartás, nemzeti lojalitás, keresztény szolidaritás és a meggyőződésünkért való bátor kiállás), [...]”² Ennek következtében önéletrajza nem pusztán a magyar emigrációtörténetet gazdagítja, hanem tükröt állít az amerikai, a magyarországi, de még a külhoni magyar társadalmaknak is. Ahogyan Németh Zsolt fogalmazott a könyvhöz írt előszavában: „Nehéz eldönteni, hogy e kötet az amerikai, a magyarországi vagy az amerikai magyar közösség érdeklődését fogja jobban felkelteni, ezért örömdetes, hogy angol és magyar nyelven is napvilágot látott. Abban azonban biztos vagyok, hogy jól fogja szolgálni az amerikai-magyar kapcsolatok megértésének és elmélyítésének ügyét.”³

Ludányi András mozgalmas életének történetét rövid, néhány oldalas fejezetekre bontva mutatja be négy párhuzamos síkon haladva előre az időben. Egyrészt a személyes, családi életét, másrészt a szakmai pályafutását, harmadrészt az „amerikai életet”, negyedrészt „a magyar etnikai közösségi életet” foglalja össze egy kötetben. A történet során e négy sík szorosan összefonódik egymással: a családi háttér és a személyes indítatások a diaszpóra szervezeti életében betöltött szerepvállalással; a szakmai orientáció az etnikai másság érzéséből fakadó dilemmákkal; az Egyesült Államok társadalompolitikai fejlődéstörténete az Újvilágba való beilleszkedés megélésével. Minden érintett témában, minden fejezetben van azonban egy közös vonás: a közösségi érdekek prioritása. A közjóra való törekvés az, ami a leginkább jellemzi Ludányi András gondolkodását, és ez által életének történetét is.

Az izgalmas életút a kivándorlással és a külföldön való letelepedéssel kezdődik. Ludányi András 1945-ben emigrált családjával Ausztriába, majd néhány évvel később az Amerikai Egyesült Államokba. „Minket, gyerekeket

² LUDÁNYI András: *Amerikai életutam. A második világháborútól a huszonegyedik századig, Kisebbségéért – Pro Minoritate Alapítvány – Méry Ratio Kiadó, Budapest - Somorja, 2020, 188. p.*

³ *Uo.*, 9–10. p.

bezúfoltak apám szolgálati autójának hátsó ülésére, az autót két ló húzta, mert az üzemanyag már rég elfogyott. A lovakat Ducinak és Dáliának hívták. Két gyönyörű hátszló volt, amelyek most kényszerből az egyébként használatatlan katonai jármű két lóerős motorjává váltak. Ez a négy kerék és ez a két ló vitt bennünket Kaposvárról egy ausztriai gazdaságig, Salzburg közelében.”⁴ Letelepedésük és társadalmi beilleszkedésük az Újvilágban nem volt gördülékeny. A nehézséget elsősorban az okozta, hogy a második világháború után a Magyarországról menekülteket ún. dipiként, volt ellenséges országból származó bevándorlóként kezelték.⁵ A hátrányos megkülönböztetés mellett, az Egyesült Államokba vándorolt ún. negyvenötösöket és negyvenheteseket még jelentősen érintette az olvasztótégely (*melting pot*) utolsó aszimilációs lendülete is. „Emlékszem egy incidensre, amely 1954-ben vagy 1955-ben történt [...]. Három-négy magyar cserkészbaráttal felszálltunk a Brooklyn–Manhattan metróra, hogy Queensből Manhattanbe menjünk. Hangosan beszélgettünk valami eseményről, amely a Catskill-hegységbe tett legutóbbi kirándulásunkon történt. Ekkor egy idősebb úr ránk ordított, hogy elege van az »idegen karattyolásból«, vagy beszéljünk »amerikaiul«, vagy fogjuk be a szánkat – mindezt igen önérzetesen adta elő, erős brooklyni akcentusban.”⁶ A sokáig domináns olvasztótégely elvét aztán fokozatosan felváltotta a multikulturalizmus ideája, mely teret engedett a világ különböző pontjairól származó, migrációs eredetű közösségek önszerveződésének, intézményrendszereik kibővítésének. Ennek következtében az Amerikában élő magyarok közül sokan – köztük Ludányi András is – a kulturális pluralizmus élharcosaivá váltak.

⁴ Uo., 16. p.

⁵ A szövetséges államok menekültügyi szakértői a hontalan személyeknek külön státuszt adtak, melynek angol elnevezése *displaced person* (rövidítve: DP) volt. Innen a második világháború magyar emigránsainak közismert beceneve: „a dipik”. Egy 1945 áprilisában kelt memorandum (*SHAEF Plan of April 1945 – Administrative Memorandum No. 39*) értelmében a főként Németország és Ausztria területén felállított menekülttáborokba tömörített dipiket három csoportra osztották. Az első csoportot az Egyesült Nemzetek tagállamainak hontalan polgárai (*United Nations DP*s) alkották. A második csoportba a tengelyhatalmak (Németország, Ausztria és Japán) polgárait sorolták: őket ellenséges dipiknek (*enemy DP*s) nevezték. Végül a harmadik csoportba a volt ellenséges országok (Olaszország, Románia, Bulgária és Magyarország) hontalanjai (*ex-enemy DP*s) kerültek. Erről bővebben L.: HOLIAN, Anna: *The Invention of the Displaced Person*, In: Uő.: *Between National Socialism and Soviet Communism. Displaced Persons in Post-war Germany*, University of Michigan Press, Michigan, 2011, 29–55. p.; WYMAN, Mark: *DPS: Europe's Displaced Persons, 1945–1951*, Balch Institute Press, Philadelphia, 1989. Magyar viszonylatban L. még: PUSKÁS Julianna: *Migráció Kelet-Közép-Európában 19. és 20. században, Regio, 1991/2. (4.) szám, 22–48. p.*; BORBÁNDI Gyula: *A magyar emigráció életrajza 1945–1985*, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Bern, 1985.

⁶ Ludányi: *i.m.*, 77. p. A tengerentúlra irányuló magyar emigrációs hullámok jellegéről, fogadtatásáról és a már meglévő diaszpórák közösségekre gyakorolt hatásairól L. bővebben: GAZSÓ Dániel: *A magyar diaszpóra fejlődéstörténete, Kisebbségi Szemle, 2016/1. (1.) szám, 9–35. p.*

Az 1956-os forradalom és szabadságharc jelentősen befolyásolta nemcsak a magyarországi, hanem a külhoni magyar társadalmakat is. „New Yorkban, Pittsburgh-ben, Chicagóban és Clevelandban az amerikai magyarok a rádióhoz szögezve hallgatták a hazájukból érkező beszámolókat. Mit fog most lépni új hazájuk?”⁷ Az új haza azonban nem lépett, más volt a prioritás. „Miközben a világ figyelme Budapestre szegeződött és a Szovjetunió a Duna-parton volt elfoglalva, az izraeliek, a franciák és a britek akadálytalanul előrenyomulhattak, hogy megfegyelmezzék Gamal Abdel Nassert, amiért államosítani merészelte a Szezei-csatornát. [...] Mi, amerikai magyarok egyszerűen nem rendelkezünk a Szezei-csatorna vonzerejével.”⁸ A figyelemfelkeltő tüntetések és segélykiáltások mellett igen merész elképzelések is születtek arról, hogy az Amerikában élő magyarok hogyan tudnának önerőből segíteni anyaországuk felszabadításában. Az egyik legextrémebb ilyen jellegű kezdeményezés épp a Ludányi fivérek cserkészcsapatának parancsnokától eredt. A második világháborús veterán Vasvári Zoltán, az általa alapított New York-i 7. sz. Erős Gusztáv Cserkészcsapatot alternatív katonai képzéssel szeretne volna felkészíteni az óhaza megmentésére. Miután ez irányú szándékát a Külföldi Magyar Cserkészszövetség központi vezetése nem támogatta, Vasvári 1959-ben létrehozott egy paramilitáris mozgalmat Lövészek néven. A megközelítőleg száz lelkes fiatal tagra kiterjedő szervezetnek Ludányi András és öccse voltak az első regrutái. Több évtizedes működéséről később dokumentumfilm is készült Pigniczky Réka rendezésében, melyet *Lövészek* címen az Uránia Nemzeti Filmszínházban mutattak be 2017 novemberében.⁹

Önéletrajzi regényében Ludányi András az amerikai-magyar kapcsolatokon túl részletesen kitér az Egyesült Államok tágabb értelemben vett külpolitikájára is. Az erre vonatkozó passzusok nyelvezete, hangvétele megváltozik, ebben a témában a történelmi távlatokban gondolkodó amerikai politológus professzor elemző perspektívája kerül előtérbe. Ludányi értelmezése szerint az Amerikai Egyesült Államok politikai rendszere a gyarmati múlta adott válaszként jött létre, mintegy kitöltve a francia és a brit hódítások után maradt űrt. Az új típusú amerikai birodalomépítés mozgatórugói a 20. század folyamán az ország gazdaságát domináló profitorientált vállalatok lettek, melyek érdekei sokszor szembe kerülnek az alapító atyák vízióival. A fogyasztás- és profitorientált lét önpusztító spirálját Amerika mára szinte az egész világra kiterjesztette. A szerzőt idézve: „A lehetőségek és a bőség földje individualizmusra, innovációra, önszerveződésre és eredményességre ösztönözte az embereket. Ugyanakkor körülbelül abban az időben, amikor a magyar bevándorlók tömegesen jelentek meg Amerika partjain, ezek a jellemzők, amelyek

⁷ Uo., 33. p.

⁸ Uo., 34–35. p.

⁹ A *Lövészek* című 57 perces dokumentumfilm elérhető az alábbi linken: <<https://memoryproject.online/hu/kapcsolat/>> (letöltve: 2021. 08. 01.).

segítettek meghódítani az észak-amerikai kontinenst, kezdtek átalakulni az amerikai ipari óriás szükségleteinek megfelelően. Az átalakulás folyamata a tizenkilencedik század végétől kezdődően a második világháború végéig tartott. Ez lett a »szervezeti ember« kora, aki többé már nem erős individualista volt, hanem konformista, akiből lecserélhető alkatrész lett, fogaskerek a gépezetben, a vállalatban vagy szervezetben, amely munkát adott neki. [...] Ellentétben az individualista, »belülről irányított« személlyel, a korporatista amerikai környezet a »kívülről irányított« embernek kedvezett, annak, aki mindig engedelmeskedik a csoportnyomásnak, vagy a szervezet utasításainak. Ez automatikusan további konformitáshoz vezetett, majd az asszimiláció elfogadásához és nem a belülről irányított személyiséghez kapcsolódó erős értékek megtartásához. A huszonegyedik század elején a fenti amerikai jellemzők globalizációjának lehetünk tanúi.”¹⁰ A gazdasági nagyhatalmi státusz fenntartása érdekében egyre nagyobb jelentőséget kapott az intervencionizmus, a voluntarista militarizmus és korporatista imperializmus. Ezek a korántsem békés ideológiák látványosan törtek felszínre az Egyesült Államok közel-keleti politikájában, melyet lényegében a világgazdaságot meghatározó energiáért, pontosabban az olajért és a gázért folytatott versengés határozott meg. „Amerika példaként tündökölt a reménység hegyének csúcán! Sokáig ez az idealizált elképzelés dominálta azt is, ahogy én magam értelmeztem helyünket a világtörténelemben. Ezt a ragyogó képet végül Bush Irak elleni háborúja törte össze bennem. Mindkét Bush háborúja!”¹¹ Ludányi elgondolkodtató, olykor vitaindító okfejtéseit az Egyesült Államok bel- és külpolitikájának alakulásáról még hosszasan lehetne fejtegetni, de ez messze meghaladná a recenzió kereteit.

A magyar nyelv és identitás családon belüli, illetve szűk baráti körben történő ápolása és átadása mellett Ludányi András egészen fiatal korától kezdve törekedett arra, hogy az Amerikában élő magyarok közösségi szinten is fenn tudjanak maradni. Ehhez kezdetben a szervezeti élet átalakítására volt szükség. A negyvenötösök, negyvenhetesek és ötvenhatosok Magyarország felszabadulása és a későbbi hazaköltözés reményében alapított, egymással viaskodó szervezetei, melyek mintegy konzerválták menekülésük pillanatának politikai aktualitását elavulttá váltak, a fiatalabb generációkat kevésbé tudták megszólítani és integrálni. Megfelelő intézményes keretek és újabb tömeges magyar bevándorlás híján a kulturális asszimiláció folyamata felgyorsult. „Mit tehet két egyetemi hallgató, hogy változasson ezen az elszomorító helyzeten?”¹² – tette fel a kérdést Ludányi András Éltető Lajossal együtt a Cotton Club bárban valamikor 1967 őszén. Egy kubai diákszervezet felkérésére Ludányi aznap tartott előadást az 1956-os magyar szabadságharcról a Louisianai

¹⁰ LUDÁNYI: *i.m.*, 71–72. p.

¹¹ *Uo.*, 161. p.

¹² *Uo.*, 78. p.

Állami Egyetemen (Louisiana State University, LSU). Ott ismerkedett meg Éltető Lajossal, akivel az előadás utána beültek egy sörre az említett bárba. Gyorsan egymásra hangolódtak, majd el is kezdték megtervezni a helyi magyar közösségi élet fellendítését. „Létre kellett hoznunk egy kommunikációs hálózatot, amely sikeresen eléri a következő generációt, vagy azokat, akiket még nem fertőztek meg az emigránsok ideológiai szélsőségei és harcai. E cél elérése érdekében valós problémákat kellett megoldanunk, melyek a magyarok túlélésével kapcsolatban az asszimilációt támogató környezetben felmerültek. Fel kellett adnunk azt az elképzelésünket, hogy felszabadíthatjuk Magyarországot a szovjet iga alól. Ehelyett azon kellett gondolkoznunk, hogyan tudnánk hosszú időn át megőrizni a magyar identitást, hogyan járulhatnánk hozzá azoknak a magyaroknak a kulturális megmaradásához, akik szétszórva élnek az egész világon, de főként az észak-amerikai kontinensen? Elsősorban meg kellett változtatnunk az emigráns és bevándorló magyarok hozzáállását, hogy úgy gondoljanak magukra, mint egy dinamikus szórványközösségre, mint amilyenek a zsidók, az örmények vagy a görögök.”¹³ Első lépésként létrehoztak egy vitahálózatot, melynek az ITT-OTT nevet adták Ady Endre *Négy-öt magyar összehajol* című verse után.¹⁴ Az első vitaindító cikkgyűjteményt 1967. október 23-án, az 1956-os forradalom évfordulóján harminc címre küldték el. Az egyetemi év végére már több mint hétszáz fő elérhetőségével rendelkeztek, akik közül sokan nemcsak olvasói voltak a kiküldött cikkeknek, hanem aktív résztvevői az egész kezdeményezésnek. A nagy sikerre való tekintettel elkezdtek konferenciákat szervezni, melyekre olyan előadókat hívtak meg, akik a magyar közösségi élet fellendítésén munkálkodtak Észak-Amerika különböző pontjain. Az 1972-ben tartott herefordi találkozóra Erdélyből is érkeztek vendégek, köztük Sütő András, Kányádi Sándor, Domokos Géza és Farkas Árpád. A hatékonyabb közösségépítés érdekében úgy döntöttek, hogy a vitahálózatot egy szervezetté alakítják át. Így jött létre 1975-ben a Magyar Baráti Közösség. Hivatalos bejegyeztetését Éltető Lajos intézte, míg Ludányi egy állandó helyszínt keresett az éves találkozók számára. Erre a célra az Ohio állambeli Lake Hope State Park bizonyult a legalkalmasabbnak. „1976 óta a Lake Hope egy egész hétre a Reménység tavává változik, magyar nyelv, ének és tánc teszi a kultúra szigetévé, amely a Kárpát-medence és a diaszpórában élő magyarok életét tükrözi. Az utóbbiak számára ez lett a kulturális fennmaradás egyik legfontosabb központja az észak-amerikai kontinensnek.”¹⁵

Ludányi András és az általa alapított diaszpóraszervezet aktív tagjai a közösségépítés mellett részt vettek azokban az emberi jogi lobbitevékenysé-

¹³ *Uo.*, 78. p.

¹⁴ ADY Endre: Miért is, miért is?, *Nyugat*, 1909, részlet: „S itt valahol, ott valahol, / Esett, szép, szomorú fejekkel / Négy-öt magyar összehajol. / Miért is, miért is, miért is?“, letöltés helye: <<https://epa.oszk.hu/00000/00022/00043/01121.htm>> (letöltve: 2021. 08. 01.).

¹⁵ LUDÁNYI: *i.m.*, 103. p.

gekben is, melyek a határváltoztatások következtében kialakult Kárpát-medencei magyar kisebbségek tengerentúli védelmezését és segítségét célozták. A kifejezetten erre specializálódott, 2019-ben elhunyt Hámos László alapította és vezette Magyar Emberi Jogok Alapítvánnyal (Hungarian Human Rights Foundation, HHRF) közösen több emberi jogi műhelyt is szerveztek az 1990-es években szerte az Egyesült Államokban. Minden tőlük telhetőt megtettek, hogy felhívják az amerikai döntéshozók figyelmét a magyar kisebbségeket ért jogsértésekre. Ennek következtében a Magyar Baráti Közösséget még a legfelsőbb kormányzati körökben is számon tartották. Az 1996-os elnökválasztási kampány alatt Ludányit egy szűk körű megbeszélésre is meghívták, mint az országban élő magyar közösségek egyik képviselőjét. „A demokraták mindig proaktívabbak voltak, amikor a kisebbségi választók mozgósításáról volt szó. Meghívták a lengyel, cseh, magyar és szlovák választók képviselőit azok legaktívabb szervezetein keresztül, hogy jöjjenek el Milwaukee-ba, ahol találkozhatnak a hivatalban lévő Clinton elnökkel közös ügyeik megbeszélése céljából, beleértve a NATO bővítést is. A magyarokat ezen a találkozón a Magyar Amerikai Koalíció, a Magyar Baráti Közösség, a HHRF és az Amerikai Magyar Szövetség képviselte. [...] Az elnök sajnos nem tudott megjelenni, mert az édesanyja egy nappal korábban elhunyt. Albert Gore alelnök jött el a találkozóra [...]. Kezdtük úgy érezni, hogy kimaradunk a beszélgetésből [...]. A vitavezető valóban ki is jelentette, hogy már csak egyetlen egy kérdésre maradt idő. Ezen a ponton könyökkel oldalba löktem a mellettem ülő Hámos Lászlót, hogy emelje fel a kezét, közben én felborítottam egy előttem álló vizspoharat. Az üvegcsörömpölésre minden tekintet felénk fordult és Al Gore észrevette Hámos integető kezét.”¹⁶

A több évtizedes közösség szervezői és lobbitevékenységekből származó tapasztalatait Ludányi András Magyarországon is megpróbálta alkalmazni különböző célok elérése érdekében. Itthon azonban nem járt olyan sikerrel, mint Amerikában. Amikor a 2000-es évek közepén elkezdett szervezni egy csoportot a csecsen függetlenségi mozgalom támogatására, kezdeményezése passzív ellenállásba ütközött még a sajtónál is. „Természetesen nem adtam fel, de elkeserít, hogy az ifjabb generáció nem látja a párhuzamot a mi 1956-unk és a csecsen függetlenségi harcok között. Épp ellenkezőleg, sok mai aktivista számára az efféle, nemzeti sorsot érintő kérdések nagyon távolinak tűnnek, viszont ugyanezek az aktivisták könnyen mozgósíthatóak a média és az internetes bloggerek által, hogy szabotálják az olimpiai játékok Magyarországon való megtartását, amely akció mögé az SZDSZ utóda, a Momentum készségesen odaállt.”¹⁷ Hasonlóképpen kudarcba fulladt az a kezdeményezés is, amely a Körösi Csoma Sándor Programban (KCSP) résztvevő lelkes és elkötelezett ösztöndíjasok nemzetépítő tevékenységeinek kiküldetésük utáni folytatásá-

¹⁶ *Uo.*, 126–127. p.

¹⁶ *Uo.*, 142. p.

ra irányult, egy erre a célra létrehozni kívánt civil szervezet keretében. Az említett programot a Nemzetpolitikai Államtitkárság 2013-ban indította el a diaszpórában élők nemzeti identitásának, nyelvi és kulturális ismereteinek ápolása, valamint Magyarországgal való kapcsolatainak erősítése érdekében. Részben ennek megfelelően minden évben megközelítőleg száz erre a célra kiválasztott ösztöndíjast küldenek ki Magyarországról a világ különböző pontjaira, hogy a rájuk igényt tartó magyar diaszpóraszervezetek munkáját segítsék hat, illetve kilenc hónapos kiküldetésük alatt.¹⁸ Az Egyesült Államokban érkező KCSP-ösztöndíjasok aktívan részt szoktak venni a Lake Hope State Parkban tartott ITT-OTT találkozók megszervezésében, így Ludányi András személyesen is kapcsolatba került velük, látta közösségépítő tevékenységük hatékonyságát, ezért ösztönözte őket a későbbi önszerveződésre.¹⁹ „Véleményem szerint két tényező akadályozta meg őket a civil szervezet megalapításában: a kormányzati jóváhagyás és támogatás hiánya (fizetés vagy egyéb anyagi elköteleződés formájában); másodsor pedig, hogy hiányzik belőlük a civil kultúra önkéntessége, amely az Egyesült Államokban széles körben elterjedt. Amíg ez meg nem változik a magyar kultúrában, és el nem jutunk odáig, hogy már nem a »nagy testvértől« várjuk az útmutatást és a költségvetést, addig nem hiszem, hogy egy ilyen civil lelkeletű, független szervezet magától létrejöhet!”²⁰

A közjóra való törekvésnek az a formája, ami végigkíséri Ludányi életét, nem magától adódik. Kell egy szikra, ami lángra lobbantja a közösségépítés vágyát. Ludányinak ezt a szikrát azok a fiatalkori élmények jelentik, melyeket az otthonról elszakadt magyarok között élt át az Újvilágban, kiváltképp a már említett New York-i cserkészcsapatban. Ezek a közösségi élmények megerősítették őt nemzeti hovatartozásában és önazonosságában is. Későbbi közösségépítő tevékenységei lényegében ennek a hovatartozás-érzésnek a megőrzésére és átadására irányultak. Amikor egyéni érdekek, politikai hitvallások vagy az egyszerű gondatlanság miatt a már külföldön született magyar fiatalok nemzeti hovatartozásának kérdése héttérbe szorult, Ludányi felvette a kesztyűt, és ringbe szállt. A magyar diaszpóra jövőjéért küzdött. Ezt a hozzáállást jól tükrözi arra a magyar ifjúsági táborra való visszaemlékezése, melyen angoltanárként vett részt 2008 nyarán a Vajdaságban. „A tábor keretmeséje az volt, hogy egy viking herceg elindul, hogy feleséget találjon magának valahol a nagyvilágban. Ő és csapata a szerencsés lány utáni kutatás során eljutnak

¹⁸ A Kőrösi Csoma Sándor Programról L. bővebben: GAZSÓ Dániel: A Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasainak tevékenységei, *Kisebbségi Szemle*, 2018/3. (3.) szám, 103–116. p.

¹⁹ A KCSP-ösztöndíjasok ITT-OTT találkozó megszervezésével kapcsolatos élményei megjelentek a Magyar Baráti Közösség által kiadott *ITT-OTT kalendárium* évkönyvekben, melyek szabadon letölthetők a rendezvény hivatalos honlapján: <www.itt-ott.org/hu/kalendarium> (letöltve: 2021. 08. 01.).

²⁰ LUDÁNYI: *i.m.*, 152. p.

Angliába, Franciaországba, Olaszországba, Egyiptomba és Kínába. Közben mindegyik kultúráról/civilizációról tanulnak valamit. Saját magukról azonban nem tanulnak semmit! Az utolsó estén hatalmas tábortűzet raktak, gondoltam, most majd táncolnak, énekelnek! De semmi efféle nem történt, csak ültek és várták, hogy a fa elégjen. Ó, mennyire szerettem volna odavarázsolni az én 7. sz. Erős Gusztáv New York-i cserkészcsapatomat Pacsérra, hogy megmutathassam azoknak a fiataloknak, milyen egy igazi tábortűz! Kell, hogy legyen egy ilyen tábortűz az emlékeid között, a lelkedben, hogy nemzetként fenn tudj maradni [...].”²¹

²¹ *Uo.*, 146–147. p.